

Actueel

Het Kyoto-protocol, Bush en het VBO

Luc Barbé

Het Kyoto-protocol is het belangrijkste internationale milieuverdrag. Het is de eerste stap in de strijd tegen de opwarming van de aarde. Ons land worstelt enorm met de uitvoering van dat protocol. Hoe komt dat?

Omdat onze engagementen te zwaar zijn? Helemaal niet. Tijdens de eerste onderhandelingen over de verdeling van de Kyoto-inspanningen tussen de Europese lidstaten kreeg België een CO₂-reductiedoelstelling van –15 procent toegewezen, maar die werd uiteindelijk afgezwakt tot –7,5 procent. Een recente studie van het Duitse Fraunhoferinstituut toonde aan dat België de Kyoto-norm vlot kan halen door simpelweg minder energie te verspillen. Dat vergt geen nieuwe technologie, maar het gebruik van bestaande middelen zoals betere isolatie van woningen, een slim mobiliteitsbeleid, spaarlampen, windmolenparken, enzovoort. We moeten gewoon kopiëren wat in onze buurlanden al bestaat. Bovendien zal België veel geld verdienen aan een rationeler energiegebruik want de nodige investeringen zijn na een paar maanden of een paar jaar terugverdiend. Voor de grote industriële bedrijven sloot de Vlaamse regering zeer soepele 'benchmarkconvenanten', zodat ook zij niets te vrezen hebben. Op deze manier besparen ze in hun kosten en worden ze competitief op een markt waarvan de grootste onzekerheid wordt ingegeven door de kostprijs van fossiele brandstoffen. Kyoto biedt duidelijk kansen aan onze samenleving, zowel inzake economie, jobs en de kwaliteit van ons leefmilieu. Toch modderen onze maatschappelijke elites aan met Kyoto. Waarom? Ik wil hier vier belangrijke redenen aangeven.

Op de eerste plaats hebben onze Vlaamse politici weinig belangstelling voor internationale dossiers. Vele politici zijn zich nog steeds niet bewust van de grote politieke impact van de Europese Unie en internationale instellingen zoals de Verenigde Naties en de Wereldhandelsorganisatie op de Wetstraat en de Dorpsstraat. Het klimaatbeleid is er maar één voorbeeld van. Maar hoeveel leden van het Vlaams parlement lezen dagelijks Le Monde of the Financial Times? Hoeveel keer interpellieren zij de regeringsleden over de standpunten die ze innemen op Europese ministerraden? Onze politici dienen dringend Luc Huyse te lezen of te herlezen. Het staat er allemaal zo mooi beschreven, de "verplaatsing van de politiek", het belang van de internationale organisaties. Die machtsverschuiving is in de hoofden van de meeste Vlaamse politici nog niet doorgedrongen. Ze blijven dicht bij huis bezig. Wat slecht is voor de economie, de werkgelegenheid, het leefmilieu en uiteindelijk de mensen.

Tweede punt. Te veel politici, op de eerste plaats de liberalen, beschouwen het Kyoto-protocol als “een groene dada”. “Als we hier werk van maken, dan legitimeren we het groene gedachtegoed en dat kunnen we niet maken.” Dramatische houding. Kyoto is geen speeltje van de groenen maar een internationaal verdrag van de Verenigde Naties dat ondertussen geratificeerd is door 124 landen (situatie op 31.8.2004) We moeten dus vooruit.

Een derde verklaring is de invloed van George Bush in de Wetstraat. Voor de Amerikaanse president Bush mag Kyoto de prullenmand in. Binnen de VLD en het bedrijfsleven heeft de aanpak van George Bush belangrijke aanhangers, zoals Luc Coene, de vroegere kabinetschef van premier Verhofstadt en nog steeds een belangrijk man achter de schermen bij de VLD. Een voorbeeld ter illustratie. Tijdens de cruciale fase van de onderhandelingen op de klimaatconferentie in Bonn in juli 2001 waar de Verenigde Staten het Kyoto-protocol probeerden te kelderen en de Europese Unie, onder voorzitterschap van België, het probeerde te redden, werd ik opgebeld door Luc Coene die op dat moment met premier Verhofstadt de G7 in Genua bijwoonde. Hij vertelde me dat hij zeker wist dat Vladimir Poetin, de Russische president Europa nooit zou helpen en we Kyoto bijgevolg moesten opgeven. Ik liet Europees commissaris voor Milieu Wallström de informatie checken bij commissievoorzitter Romani Prodi maar de informatie van Luc Coene bleek niet te kloppen. De Europese delegatie heeft toen met enkele medestanders het Kyoto-protocol kunnen redden. Samengevat: de kabinetschef van de premier van het land dat de Europese Unie voorzat probeerde op “creatieve wijze” het belangrijkste milieuverdrag te torpederen. Intussen waren de Europese Unie, de 15 lidstaten én de Commissie, dag en nacht aan het knokken tegen de VS om het Kyoto-protocol te redden. Bush-Wetstraat 16: samen tegen Kyoto. Toen minister Fien Moerman zich op 16 december 2003 publiek aansloot bij het pleidooi van Europees Commissaris di Palacio om Kyoto te droppen, was dat dus geen uitschuiver maar een zoveelste liberale poging om komaf te maken met Kyoto.

Op 3 december 2003 publiceerde het Verbond voor Belgische Ondernemingen, het VBO, een persbericht met de vraag dat België en Europa het Kyoto-protocol zouden begraven. Dit is illustratief voor de houding van het VBO in dit dossier. Het VBO moet echt niet weten van het Kyoto-protocol. Mijn stelling is dat deze aanpak slecht is voor onze ondernemingen. Sommige sectoren zoals de bouw en de energiemanagementbedrijven missen omzet, en een directe pro-actieve aanpak blijkt telkens weer goedkoper te zijn dan een ingreep als het water al aan de lippen staat. In een studie gemaakt in opdracht van het Antwerps Havenbedrijf wees Nexant twee jaar geleden al op het concurrentienadeel van de Antwerpse havenbedrijven tegenover Rotterdam als gevolg van onzekerheden inzake leefmilieubeleid. Anders gezegd, het VBO verdedigt de belangen van ons bedrijfsleven niet goed in dit dossier. De VLD bijgevolg ook niet want die hangen hun wagentje aan dat van het VBO. Wat is hier aan de hand? Het VBO wordt in dit en andere dossiers te veel gedomineerd door de grote industriële spelers hoewel Vlaanderen ondertussen een “diensteneconomie met ook een industrie” is. Uiteraard moeten we die industrie behouden. Liever Sidmar in Gent dan in Gdansk of Shanghai. De Vlaamse regering heeft met de voor de grote industrie soepele “benchmarkconvenant” bewezen dat ze dat ook meent. Voor belangrijke industriële spelers is dat echter niet genoeg. Sommige willen Kyoto kapot. Anderen willen de

inspanning die ze moeten leveren miniem houden en hun factuur doorschuiven naar de andere (kleine en middelgrote) bedrijven en de gezinnen. Dat ze dat proberen verbaast me niet. Maar dat het VBO en de VLD de grote bedrijven hierin blindelings volgen verdient wel alle aandacht. Dat betekent dat andere spelers, de KMO's en de gezinnen, een extra financiële inspanning moeten leveren. Als je dan de som maakt, dan is die voor de gehele economie negatief. Anders gezegd: doordat het VBO hier te veel onder druk staat van enkele grote industriële spelers à la Umicore en BASF, vertraagt het de uitvoering van het Kyoto-protocol. Dat is slecht voor onze economie. Wat velen niet inzien is dat Kyoto juist een fantastische kans is goederen en diensten te creëren die onze samenleving energie-efficiënter maken. De economische groei die daaraan is gekoppeld gaat volledig aan ons voorbij. Twee voorbeelden: we maken nog altijd veel te weinig werk van energiebesparing in gebouwen waardoor de bouw een omzet van vele honderden miljoenen euro's per jaar misloopt en duizenden banen niet worden gecreëerd. Bedrijven met spitstechnologie inzake energiemanagement missen omzet en groeikansen in de industrie en de dienstensector zodat straks buitenlandse energiemanagers bij ons zaken zullen doen. De houding en de strategie van het VBO in het klimaatdossier kunnen dus op korte termijn wel ten goede komen aan enkele grote industriële spelers maar die strategie heeft dramatische economische gevolgen voor andere economische sectoren en voor de Vlaamse economie in haar geheel.

De besluitvorming bij de VLD gebeurt analoog: veel te veel onder druk van enkele grote spelers en veel te weinig in het belang van de gehele economie. Het Federaal Planbureau heeft al jaren geleden bewezen dat het slim invoeren van een CO₂-energietaks, met o.a. een speciale regeling voor energie-intensieve bedrijven, een goede zaak is voor het land op economisch, sociaal en ecologisch vlak. De hele operatie is fiscaal neutraal (nieuwe inkomsten zijn even hoog als nieuwe uitgaven) en de extra verlaging van sociale bijdragen die mogelijk is, zou vooral de dienstensector ten goede komen. Helaas is dit onbespreekbaar voor de liberalen. Niet alleen omdat het woord belasting taboe is. Ook omdat ze hun standpunt baseren op de gevolgen voor enkele grote spelers in plaats van de gevolgen voor de Vlaamse economie in te schatten. "We staan ver af van de kreet "onafhankelijkheid tegenover de pressiegroepen, de grote syndicale of werkgeversorganisaties" van Guy Verhofstadt in zijn tweede burgermanifest. Je moet natuurlijk moed hebben om een beslissing te nemen die enkele grote bedrijven iets zal kosten (zonder dat er echt gevolgen zijn voor hun concurrentiepositie), terwijl de voordelen naar duizenden kleine bedrijven gaan. De CEO's van die grote bedrijven ontmoet je maandelijks wel ergens op één of andere receptie, de anonieme chefs van die duizenden Vlaamse KMO's loop je nauwelijks tegen het lijf. De CEO's van die grote bedrijven halen zonder moeite de voorpagina van de kranten om druk uit te oefenen op de politieke klasse ("150 jobs in mijn bedrijf bedreigd"). De duizenden KMO's in de bouwsector daarentegen kunnen veel moeilijker druk uitoefenen ("Dankzij Kyoto zou ik vijf mensen kunnen aanwerven"). Ik beweer niet dat het hier gaat om platte vriendjespolitiek, laat staan erger. Het is eerder een kwestie van bestuurlijke slapheid, een probleem van gebrek aan strategisch inzicht en aan politieke moed. Die houding zal derhalve later worden aangeklaagd zowel door de analisten van het economische systeem als de analisten van het ecologische systeem.

[Naschrift]

Op 30 september besliste de Russische regering om het Kyoto-protocol te ratificeren. Het Russische parlement startte snel de bespreking van het dossier en bij het publiceren van dit nummer is de ratificatie misschien al rond. Dat zou betekenen dat de wereldwijde strijd tegen het broeikaseffect werkelijk definitief op gang komt. Neem daarbij de stijgende energieprijzen onder meer onder invloed van de economische groei in China en het is niet overdreven te stellen dat de belangrijkste energierevolutie in eeuwen is begonnen.

[Bio]

Luc Barbé is politiek secretaris van de Ecolo-fractie in de Kamer.